

GRANSKNINGSRAPPORT

Intern kontroll i Höörs kommun 2016

Fredrik Jerntorp, kommunal yrkesrevisor

Beslutas av kommunrevisorerna 2017-03-22

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Kommunrevisionen i Höörs kommun granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag.

I Kommunallag (1991:900) 6 kap 7 § anges att nämndernas ansvar för verksamheten är att nämnderna skall var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De skall också se till att den interna kontrollen är **tillräcklig** samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

I Kommunallag (1991:900) 9 kap 9 § anges att revisorernas uppgifter är att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är **tillräcklig**.

Årets fördjupade granskningar samt granskning av del- och helårsbokslut rapporteras i sin helhet i enskilda rapporter. Alla publikationerna finns på kommunrevisorernas hemsida <http://hoor.se/sv/Politik-och-paverkan/Kommunrevisionen/>

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
Sammanfattning	5
1. INLEDNING	6
1.1 Bakgrund	6
1.2 Syfte och revisionsfrågor	7
1.2.1 Kontrollfrågor	7
1.3 Avgränsning	7
1.4 Revisionskriterier	8
1.5 Granskningsansvariga	8
1.6 Metod.....	8
2. STYRNING	9
2.1 Hörs kommunens reglemente för intern kontroll.....	9
2.2 Ansvarsområden och organisation	9
3. STYRELSENS OCH NÄMNDERNAS INTERNA KONTROLL 2016.....	10
3.1 Kommunstyrelsen	10
3.1.2 Risk och väsentlighet	10
3.1.3 Rutiner.....	11
3.1.4 Uppföljning	11
3.1.5 Utvärdering/ utveckling	11
3.1.6 Styrning och ledning	11
3.1.7 Bedömning	12
3.2 Barn och utbildningsnämnden.....	13
3.2.1 Intern kontrollplan 2016.....	13
3.2.2 Risk och väsentlighet	13
3.2.3 Rutiner.....	13
3.2.4 Uppföljning	14
3.2.5 Utvärdering/ utveckling	14
3.2.6 Bedömning	14
3.3 Kultur och fritidsnämnden	15
3.3.1 Intern kontrollplan 2016.....	15
3.3.2 Risk och väsentlighet	16
3.3.3 Rutiner.....	16
3.3.4 Uppföljning	16
3.3.5 Utvärdering/ utveckling	16
3.3.6 Bedömning	16
3.4 Tekniska nämnden	17
3.4.1 Intern kontrollplan 2016.....	17
3.4.2 Risk och väsentlighet	17
3.4.3 Rutiner.....	17
3.4.4 Uppföljning	18
3.4.5 Utvärdering/ utveckling	18
3.4.6 Bedömning	18
3.5 Miljö- och byggnadsnämnden.....	19

3.5.1 Intern kontrollplan 2016.....	19
3.5.2 Risk och väsentlighet	20
3.5.3 Rutiner.....	20
3.5.4 Uppföljning/ kontroll	20
3.5.5 Utvärdering/ utveckling	20
3.5.6 Bedömning	20
3.6 Socialnämnden	21
3.6.1 Intern kontrollplan 2016.....	21
3.6.2 Risk och väsentlighet	22
3.6.3 Rutiner.....	22
3.6.4 Uppföljning/ kontroll	22
3.6.5 Utvärdering/ utveckling	22
3.6.6 Bedömning	23
4. SLUTSATS.....	24
5. ÖVERGRIPANDE REKOMMENDATIONER.....	25
6. REKOMMENDATIONER – NÄMNDERNAS INTERNA KONTROLL	26
7. KÄLLOR.....	27
BILAGA 1. KOMMUNSTYRELSENS INTERNA KONTROLLPLAN 2016	28

Sammanfattning

Syftet med intern kontroll är att främja en fungerande ledning av kommunens verksamhet, att förebygga och hantera risker, att utnyttja möjligheter och starka sidor, att kontinuerligt utveckla verksamheten samt att utvärdera verksamhetens resultat.

I Höörs kommuns reglemente för intern kontroll, fastställt av fullmäktige, anges att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att tillse en god intern kontroll. Reglementet anger att kommunstyrelsen ska implementera övergripande anvisningar och tillse en organisation där kommunens samlade arbete med intern kontroll årligen utvärderas och vid behov förbättras. Kommunstyrelsen ska även informera sig om den interna kontrollen i de kommunala bolagen. Kommunstyrelsen och varje nämnd ska anta egna regler och anvisningar för hur den interna kontrollen ska organiseras inom varje verksamhetsområde. Kommunstyrelsen och varje nämnd ska årligen besluta om en intern kontrollplan utifrån risk och väsentlighet som löpandes ska följas upp, rapporteras till respektive nämnd/ styrelse.

Den interna kontrollen i Höörs kommun 2016 bedöms som inte tillräcklig. Kommunstyrelsen bedöms inte ha tillsett tillräckliga åtgärder för att skapa en god intern kontroll i kommunen för år 2016. Bedömningen grundar sig på att:

- 5 av 6 nämnder bedöms inte ha en tillräcklig intern kontroll 2016
- KF:s reglemente för intern kontroll följs inte fullt ut av någon nämnd
- Kommunstyrelsen har per 2016 inte tillsett en god intern kontroll genom uppföljning och utvärdering. Nämndernas resultat och struktur för intern kontroll har inte samlats in och inte analyserats
- Nämndernas interna kontroll har i huvudsak inte utvecklats på flera år. Kommunstyrelsen har inte tillsatt åtgärder som förbättrat den interna kontrollen i kommunen.
- Kommunstyrelsen har ingen dokumenterad utvärdering av den interna kontrollen i de kommunala företagen
- Struktur, organisation, rutiner och arbetsbeskrivningar saknas
- Kontroll/ dokumentation är överlag bristfällig eller saknas
- Riskhantering är överlag bristfällig eller saknas
- Kunskapen avseende den interna kontrollen bedöms vara bristfällig

Det bedöms vara av stor vikt att kommunstyrelsen så fort som möjligt tillsätter åtgärder för att stärka den interna kontrollen. Granskningen har påvisat att det sedan ett antal år tillbaka har påbörjats flera förbättringsåtgärder såsom planer, kommungemensamma workshops, utveckling av riskanalysen och riskidentifiering samt påbörjat arbete med rutinbeskrivning till reglementet för intern kontroll. Kommunstyrelsen bör tillse resurser för att öka takten i det fortsatta förbättringsarbetet och skapa förutsättningar för en tillräcklig intern kontroll inom snar framtid.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Syftet med intern kontroll är att främja en fungerande ledning av kommunens verksamhet, att förebygga och hantera risker, att utnyttja möjligheter och starka sidor, att kontinuerligt utveckla verksamheten samt att utvärdera verksamhetens resultat. En god intern kontroll kännetecknas av ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet, rättvisande och tillförlitlig finansiell rapportering och information samt efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter och riktlinjer. Den interna kontrollen och riskhanteringen baserar sig på kommunens primära uppgift, omvärldsanalys, kommunstrategin samt målen för verksamheten och ekonomin. Riskhanteringen omfattar identifiering, bedömning, prioritering och resultatrisk hantering av risker som utgör ett hot mot kommunens mål.

Riskhanteringen, som ledningen bär ansvaret för, är en del av den interna kontrollen och dess syfte är att i rimlig utsträckning trygga att kommunens strategiska mål och målen för verksamheten och ekonomin uppfylls och att verksamheten fortgår utan störningar. Genom riskhanteringen förebyggs händelser som hotar en kontinuerlig och ostörd verksamhet.

Enligt Kommunallagen 6 kap 7§ ska nämnderna och styrelsen se till att den interna kontrollen är tillräcklig, vilket revisorerna årligen ska pröva. Interna kontrollsystem måste utformas med beaktande av risk- och väsentlighetsaspekter. Syftet med den interna kontrollen är att bidra till ändamålsenligheten i verksamheten stärks och att verksamheten bedrivs effektivt och säkert.

I Höörs kommuns reglemente för intern kontroll, fastställt av fullmäktige, anges att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att tillse en god intern kontroll. Reglementet anger att kommunstyrelsen ska implementera övergripande anvisningar och tillse en organisation där kommunens samlade arbete med intern kontroll årligen utvärderas och vid behov förbättras. Kommunstyrelsen ska även informera sig om den interna kontrollen i de kommunala bolagen. Kommunstyrelsen och varje nämnd ska anta egna regler och anvisningar för hur den interna kontrollen ska organiseras inom varje verksamhetsområde. Kommunstyrelsen och varje nämnd ska årligen besluta om en intern kontrollplan utifrån risk och väsentlighet som löpandes ska följas upp, rapporteras till respektive nämnd/ styrelse.

Höörs revisorer har i sin riskbedömning 2016 bedömt att det föreligger behov för granskning av kommunens interna kontroll och om nämnderna följer beslutat reglemente.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Det övergripande syftet med granskningen har varit att bedöma om Höörs kommun som helhet och per nämnd/ styrelse har en tillräcklig intern kontroll. Vidare har syftet varit att granska om styrelsen och nämnderna följer kommunens reglemente för intern kontroll. Följande revisionsfrågor ska besvaras:

- Har kommunstyrelsen utifrån sin övergripande uppsiktsplikt, styrning- och ledningsfunktion tillsett en struktur som medför en tillräcklig intern kontroll i Höörs kommun?
- Har kommunstyrelsen och varje enskild nämnd en tillräcklig intern kontroll? Följer kommunstyrelsen och nämnderna det av fullmäktige beslutade reglementet för intern kontroll?

1.2.1 Kontrollfrågor

- Har respektive nämnd/ styrelse antagit en intern kontrollplan?
- Väljs kontrollområdena till respektive kontrollplan utifrån en dokumenterad analys av risk och väsentlighet?
- Genomförs och dokumenteras kontrollerna?
- Följs den interna kontrollen upp? Har respektive nämnd/ styrelse en löpande uppföljning av den interna kontrollen under året?
- Finns rutiner, anvisningar och en organisation som tydliggör hur den interna kontrollen ska utföras?
- Utvärderas hur den interna kontrollen fungerar löpande till respektive nämnd/ styrelse?
- Har kommunstyrelsen implementerat en organisation för ge en helhets-syn av den interna kontrollen i Höörs kommun
- Utvärderar kommunstyrelsen nämndernas uppföljning och kommunens samlade system för intern kontroll? Tillsätter kommunstyrelsen åtgärder och förändringar vid behov?
- Utvärderar kommunstyrelsen den interna kontrollen i de kommunala företagen?

1.3 Avgränsning

Granskningen avgränsas till kommunstyrelsen, socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden, tekniska nämnden, miljö- och byggnadsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden. VA-GIS nämnden granskas inte då nämnden är relativt ny och följer huvudsakligen tekniska nämndens struktur för intern kontroll. Granskningen avgränsas huvudsakligen till år 2016. Innebörden av intern kontroll avgränsas till det som definieras av kommunfullmäktiges reglemente.

1.4 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses bedömningsgrunder som används i granskningen som utgångspunkt för analys, slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- Kommunallag
- Höörs kommuns reglemente för intern kontroll (KF 2001)
- Kommunstyrelsens och nämndernas interna kontrollplaner för 2016
- God revisionssed
- Nämndernas/ styrelsens reglementen

1.5 Granskningsansvariga

Höörs kommunrevisorer: Christer Ekelund, Arno Werner, Jörgen Lindquist och Fredrik Brobeck.

Projektledare: Fredrik Jerntorp, kommunal yrkesrevisor

Kommunal yrkesrevisor har prövat sitt oberoende med mera i enlighet med SKYREV:s rekommendation och inte funnit något hinder mot att utföra granskningen.

1.6 Metod

Granskningen har genomförts med hjälp av intervjuer och dokumentstudier. Dokument såsom intern kontrollplaner, protokoll, uppföljningar och reglementen som berör det interna kontrollarbetet har granskats. Reglemente har granskats i syfte att identifiera nämndernas, kommunstyrelsens samt verksamhetens roll och ansvar. Intervjuer har genomförts med sektorchefer och/ eller ledande tjänstemän inom respektive granskad nämnd. Samtliga intervjuade har beretts tillfälle att faktakontrollera rapporten.

2. Styrning

2.1 Höörs kommuns reglemente för intern kontroll

I Höörs kommuns reglemente för intern kontroll, fastställt av kommunfullmäktige 2001 anges varför intern kontroll finns och reglerar kommunstyrelsens och nämndernas ansvar och befogenheter. I reglementet anges att:

- Styrelsen/ nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde.
- Nämnden/ styrelsen ska upprätta en organisation och anta lokala och dokumenterade regler och anvisningar för den interna kontrollen.
- Nämnden/ styrelsen ska löpande följa upp hur det interna kontrollsystemet och hur den interna kontrollen fungerar.
- Varje nämnd/ styrelse ska årligen anta en plan för intern kontroll som omfattar respektive nämnds/ styrelsens verksamhet och som ska följas upp och löpande rapporteras till nämnden.
- Planen ska väljas genom en bedömning av risk och väsentlighet.
- Uppföljningen av den interna kontrollen ska årligen rapporteras till kommunstyrelsen och kommunens revisorer.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att tillse en god intern kontroll i Höörs kommun och ska etablera en övergripande organisation. Anställda ska informeras om riktlinjer och anvisningar samt innebörden avseende den interna kontrollen. Kommunstyrelsen ska årligen utvärdera kommunens totala arbete med intern kontroll och tillse förbättringar i systemet om det behövs. Kommunstyrelsen ska även informera sig om att den interna kontrollen fungerar i de kommunala företagen.

- All rapportering ska ske skriftligt

Bifogat reglementet finns en mall för intern kontrollplan som innehåller rubrikerna rutin, kontroll av, ansvarig, väsentlighetsbedömning, metod, rapporteras till och riskbedömning.

2.2 Ansvarsområden och organisation

Kommunstyrelsens och nämndernas ansvar och uppdrag anges i respektive nämnds och styrelsens reglemente. Den nuvarande organisationen är att kommundirektören är chef för hela kommunförvaltningen som är indelad i kommunledningskansli, social sektor, barn- och utbildningssektor, samhällsbyggnadssektor, miljö- och byggmyndighet, kultur- och fritidssektor samt räddningstjänst.

3. Styrelsens och nämndernas interna kontroll 2016

3.1 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen leder och samordnar planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi, personalfrågor och verksamheter. Kommunstyrelsens arbete skall till väsentlig del inriktas på för kommunen övergripande frågeställningar. Detta innebär bland annat att principfrågor, framtidsfrågor, samordningsfrågor samt frågor om prioritering mellan verksamheter skall vara föremål för styrelsens särskilda intresse. Kommunstyrelsens verksamhetsområde avser ekonomi, IT, personal, kansli, arkiv, näringslivsfrågor, kollektivtrafik, räddningstjänst, naturvård, planerings- och utvecklingsfrågor samt information och kommunikation. Kommunstyrelsen har två roller avseende den interna kontrollen, dels att såsom styrelse tillse en god intern kontroll inom styrelsens verksamhetsområde samt utifrån en lednings och styrningsfunktion tillse en god struktur och utveckling för intern kontroll i kommunen som helhet.

3.1.1 Intern kontrollplan 2016

Kommunstyrelsen beslutade om intern kontrollplan 2016 den 7 december 2015. Den intern kontrollplanen bygger på en mall som bifogades beslutet om det interna kontrollreglementet år 2001. Planen anger vilken rutin som ska granskas, vad som ska kontrolleras, vem som är ansvarig, hur ofta kontrollen ska genomföras, metoden, vem som ska motta skriftlig rapport och riskbedömning. I kommunstyrelsens interna kontrollplan 2016 anges att ekonomisk uppföljning, lön, fakturor, upphandling/ inköp, moms, kontanthantering, synpunktshantering, hemsidan, kännedom om mål samt att mutor/jäv ska kontrolleras. 12 av 16 kontroller avser ekonomi, övriga kontroller avser synpunktshantering, hemsidor, kännedom om mål samt mutor och jäv. Kommunstyrelsens kontrollplan 2016 anges i bilaga 1.

3.1.2 Risk och väsentlighet

De ekonomiska kontrollområdena 2016 har inte valts utifrån en dokumenterad analys av risker och konsekvenser för kommunstyrelsens verksamhet. De ekonomiska kontrollerna har varit samma i flera år oaktat risken för fel. De kontroller som avser verksamheten ska enligt uppgift spegla kommunfullmäktiges mål och input till val av kontroller hämtas bland annat från en enkät som går ut till samtliga chefer och arbetsledare i Höörs kommun. Enkäten består av frågor såsom utmaningar i verksamheten med att inte nå kommunfullmäktiges mål och etiska dilemma och risker i verksamheten. Utifrån intervjuer har framkommit att kommunstyrelsens interna kontroll, vad gäller verksamhetsdelen, har fokuserat på risker med att kommunfullmäktiges mål inte nås och risker med större satsningar/projekt som genomförts under året. Ingen dokumenterad riskvärdering/ urvals metodik har erhallits.

3.1.3 Rutiner

Kommunstyrelsen har inte beslutat om skriftliga regler och anvisningar för hur styrelsens interna kontroll ska bedrivas.

3.1.4 Uppföljning

Kommunstyrelsen har inte haft någon löpande uppföljning av den interna kontrollen under året. Resultatet av kontrollerna har per 2016 inte rapporterats till kommunstyrelsen. Utifrån intervju kommer resultatet att presenteras i februari 2017. Granskning av 2015 års intern kontrollplan har visat att enbart de verksamhetsrelaterade kontrollernas redovisades för kommunstyrelsen. För de ekonomiska kontrollerna 2015 gjordes ingen dokumenterad redovisning till kommunstyrelsen.

3.1.5 Utvärdering/ utveckling

Kommunstyrelsen har inte färdigställt någon uppföljning/ utvärdering av hur det interna kontrollarbetet fungerat under 2016. I syfte att förstärka den interna kontrollen 2017 och framåt har kommunstyrelsen under 2015 - 2016 inlett ett arbete för att utveckla riskanalysen och den interna kontrollen som helhet. Enkäter har skickats ut till chefer och förtroendevalda. Svaren ska bidra till för att genomföra en riskprioritering som kommer vara underlag för 2017 års interna kontrollplan. Kommunstyrelsen har som målsättning att utveckla den interna kontrollen genom samarbete mellan sektorerna för att bland annat undvika jävsförhållanden.

3.1.6 Styrning och ledning

Kommunstyrelsens har utifrån sin uppsiktsplikt, styr och ledningsfunktion ett övergripande ansvar för strukturen och organisationen av interna kontrollen i Höörs kommun. I kommunfullmäktiges reglemente för intern kontroll anges att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att tillse att det finns en god intern kontroll i kommunen. Reglementet anger att kommunstyrelsen ska begära in nämndernas resultat av den interna kontrollen för att utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll i kommunen. Kommunstyrelsen ska tillse åtgärder om utvärderingen visar på att förbättringar behövs.

Kommunstyrelsens samordning av den interna kontrollen har utgått ifrån att kommun har flera nämnder men en förvaltning. Kommunstyrelsen har enligt uppdrag samordnat den interna kontrollen genom att utforma kontrollmoment som handlar om projekt/aktiviteter som berör alla medarbetare eller alla förtroendevalda. Granskningen visar på att kommunstyrelsen under 2016, likt tidigare år inte har begärt i nämndernas resultat av den interna kontrollen för att utvärdera kommunens samlade system. Kommunstyrelsen för löpande ägarsamtal med det helägda bolaget HFAB. Kommunstyrelsen har inte skriftligen utvärderat hur den interna kontrollen fungerar i HFAB.

Som input till granskningen har revisionen tagit del av ett pågående arbetsdokument med rubriken *"arbetsätt och rutiner för riskbedömning, riskhantering och intern kontroll"*. Arbetsdokumentet är tänkt att fungera som en rutinbeskrivning till fullmäktiges interna kontrollreglemente och visar på många utvecklingsområden såsom utgångspunkter, gemensamma kontrollområden, riskanalys, uppföljning och ansvarsfördelning. Utifrån intervju framkommer att arbetsdokumentet påbörjades redan 2014 men ännu inte har sjuösatts. Det är tänkt att en tjänsteman på kommunledningskansliet ska komma ut till respektive nämnd och informera om den nya strukturen under 2017 och därefter ska kommunstyrelsen besluta om rutinbeskrivningen. Om strukturen blir beslutad kan effekterna som tidigast påverka nämndernas interna kontrollplaner år 2018.

3.1.7 Bedömning

Kommunstyrelsen bedöms inte ha en tillräcklig intern kontroll för år 2016. Bedömningen grundar sig främst i de ekonomiska kontrollerna som utgör huvudelen av planen 2016. De ekonomiska kontrollerna bygger inte på ett urval utifrån risk och väsentlighet, vilket medfört att huvudelen av kontrollerna är oförändrade sedan mallen skapades för 16 år sedan. Utifrån erhållen dokumentation och styrelseprotokoll görs varken kontroll eller uppföljning i enlighet med planen. Flera av kontrollerna är generella och avser rutiner som kontrolleras löpande i det dagliga arbetet oavsett om rutinen är med i kontrollplanen eller ej, exempelvis att ekonomin följs upp, att lön betalas ut och att fakturor är rätt konterade. De verksamhetsrelaterade kontrollerna i planen visar på utveckling. Rutinerna har föregåtts av enkäter och samtal avseende övergripande risker i kommunen, någon dokumenterad riskanalys har dock inte redovisats. För verksamhetskontrollerna tydliggörs metod och riskbedömningen i planen jämfört med de ekonomiska kontrollerna. Ingen uppföljning har presenterats för kommunstyrelsen under 2016 men utifrån den dokumentationen för 2015 så kommer uppföljning ske under 2017. Ingen löpande uppföljning av den interna kontrollen har redovisats för kommunstyrelsen under året. Kommunstyrelsen har inte beslutat om skriftliga regler och anvisningar för hur styrelsens interna kontroll ska bedrivas.

Kommunstyrelsens övergripande roll bedöms i slutsatsen.

3.2 Barn och utbildningsnämnden

Nämnden fullgör kommunens uppgifter inom det offentliga skolväsendet för barn, ungdom, och vuxna samt inom förskole- och fritidshemsverksamheten. Nämndens uppgifter omfattar grundskolan, Komvux, samordning och bevakning av gymnasiefrågor, svenskundervisning för invandrare och de uppgifter inom socialtjänsten som anges i 13 - 18 §§ socialtjänst lagen.

3.2.1 Intern kontrollplan 2016

Nämnden beslutade i september 2015 om intern kontrollplan för år 2016. Planen som bygger på den mall som beslutades om i samband med det interna kontrollreglementet 2001 och innehåller nio kontroller som ska genomföras under 2016. Kontrollerna är hänförliga till kunskapsuppdraget, tillsynsuppdraget, värdegrundsfrågor, arbetsmiljö och rutin för diarieföring. Det framgår av planen att exempelvis resultatdialog, systematiskt kvalitetsarbete, likabehandling och arbetsmiljöarbete ska kontrolleras 2016 men det framgår inte om kontrollen avser att det genomförs eller kvalitén på det som genomförs. Sektorchefen anges som ansvarig för samtliga kontroller. Barn- och utbildningsnämndens interna kontrollplan 2016 visas nedan.

Rutin/system	Kontroll/uppföljningsmoment	Ansvarig	Metod	Tidpunkt	Riskbedömning och kommentar
Kunskapsuppdraget enligt lagar o förordningar	Systematiskt kvalitetsarbete	Sektorschef	Skriftlig rapport	Årligen Hösttermin	Måttlig
	Rutin för stödsatser	Sektorschef	Skriftlig rapport	En gång per år	Måttlig Indikator på antalet elever med åtgärdsprogram, studiegång, särskild undervisningsgrupp och hög frånvaro
	Resultatdialog	Sektorschef	Muntlig dialog	Årligen Vårtermin (2016)	Måttlig
Tillsyn enligt lagar o förordningar	Tillsyn av enskilda enheter	Sektorschef	Observation, intervjuer samt dokumentgranskning	1-2 verksamheter / år rullande under 5 års perioder	Måttlig
Värdegrundsfrågor	Studiero, demokrati och inflytande	Sektorschef	Enkät	En gång per år	Måttlig
	Likabehandling	Sektorschef	Rapport	En gång per år	Måttlig
	Trygghet	Sektorschef	Insamling av anmälan av kränkningar, Rapport	En gång per år	Måttlig
Arbetsmiljö	Systematiskt arbetsmiljöarbete - Rutiner för arbetsmiljörender *	Sektorschef	Stickprov	En gång per år	Allvarlig Insamling av våld och hot planer från sektorns enheter
Administrativa rutiner	Rutiner för diarieföring **	Sektorschef	Stickprov	En gång per år	Måttlig

3.2.2 Risk och väsentlighet

Det finns ingen dokumenterad riskanalys som ligger till grund för valet av kontrollmomenten i planen. Kontrollplanen har arbetats fram av en tjänsteman och diskuterats med arbetsutskottet inför beslutet i nämnden. Samtliga kontrollers riskbedömning förutom arbetsmiljö bedöms som måttlig. Den interna kontrollplanen och riskvärderingen för 2016 är förutom ett kontrollmoment identisk med kontrollplanen för året innan.

3.2.3 Rutiner

Barn och utbildningsnämnden har inte beslutat om skriftliga regler och anvisningar för den interna kontrollen ska bedrivas.

3.2.4 Uppföljning

Samtliga nämndsprotokoll 2016 har granskats. Inget ärende har benämnts som uppföljning av intern kontroll 2016. Uppföljning av flertalet av rutinerna har genomförts i form av rapportering och redovisning till nämnden då dessa ingår i det systematiska kvalitetsarbetet och/ eller är reglerat av skollagen. Resultatet av intern kontrollplan 2015 följdes upp och beslutades av nämnden i mars 2016. Huvuddelen av uppföljningen beskriver arbetsmoment/ uppgifter som genomförts såsom genomförd tillsyn, skapat rutiner, tillsatt åtgärdsprogram och rapporter som rapporterats. Gällande delegationsbeslut gjordes det en kontroll i form av stickprov på protokoll som visade på avvikelser.

3.2.5 Utvärdering/ utveckling

Nämnden har inte genomfört någon en uppföljning av hur det interna kontrollarbetet fungerat under 2016. I november 2016 beslutade nämnden om intern kontrollplan 2017, vid beslutet angavs förändringar i det interna kontrollarbetet i form av utökning och harmonisering med det i övrigt systematiskt pågående kvalitetsarbetet inom nämnden. Kontrollplanen för 2017 beskriver mer uttryckligt hur metoden ska genomföras och hur ofta kontrollerna ska genomföras.

3.2.6 Bedömning

Barn- och utbildningsnämndens interna kontroll 2016 bedöms som inte tillräcklig. Bedömningen grundar sig på att nämnden avseende flera punkter inte följer det av fullmäktige beslutade reglementet för intern kontroll:

- Urvalet av kontrollmoment har inte föregåtts av risk och väsentlighets analys vilket medför att det årligen görs samma kontroller oaktat risken för fel och tidigare granskningsresultat.
- Barn och utbildningsnämnden har inte beslutat om skriftliga regler och anvisningar för den interna kontrollen ska bedrivas
- Nämnden har inte genomfört någon en uppföljning av hur det interna kontrollarbetet fungerat under 2016.
- Ingen uppföljning av intern kontrollplan 2016, varken löpande eller som helhet har redovisats för nämnden – gjordes i mars 2016 avseende 2015

Uppföljning av flertalet av rutinerna har genomförts i form av rapportering och redovisning till nämnden då dessa ingår i det systematiska kvalitetsarbetet och/ eller är reglerat av skollagen. Det framgår inte tydligt vad det är som ska kontrolleras i planen, dvs om det är att rutinen finns eller innehållet i rutinen. Det framgår inte tydligt vilken kontroll som ska genomföras och till vilken omfattning. Intern kontrollplan 2017 har granskats översiktligt (ingår ej i granskningen) och visar på utveckling ur flera aspekter.

3.3 Kultur och fritidsnämnden

I kultur- och fritidsnämndens uppgifter ingår att leda och samordna kultur- och fritidsverksamheten i kommunen varvid det särskilt åligger kultur- och fritidsnämnden att bland annat ansvara för kommunens anläggningar för kultur- och fritidsverksamhet samt svara för uthyrning av dessa. Nämnden ansvarar även för att handlägga ansökningar om bidrag från föreningar och organisationer inom nämndens verksamhetsområde och framlägga därav föranledda förslag samt inom ramen för beviljade anslag fördela bidrag för ifrågakvarande ändamål.

3.3.1 Intern kontrollplan 2016

Kultur- och fritidsnämnden beslutade om intern kontrollplan 2016 i november 2015. Planen innehåller sju rutiner som ska kontrolleras, det vill säga ekonomisk uppföljning, lönerapportering, fakturahantering, upphandling och inköp, kontant- hantering, delegationsordning och föreningsbidrag. Sex av de sju rutinerna är samma som finns i den mall som kommunfullmäktige beslutade om 2001 och avser kommunstyrelsen. Kontrollplanen har i stort sett likadan ut i flera år. Utifrån intervj u med sektorchefen görs ingen dokumenterad kontroll av rutinerna. Upphandling och inköp ingår i planen men kontrolleras av kommunstyrelsen och inte av kultur- och fritidsnämnden. Det finns inga specifika kontroller för ansvarsområdena kultur, fritid, bibliotek och musikskola. Kultur- och fritidsnämndens interna kontrollplan visas nedan.

Rutin/system	Kontroll av ...	Ansvarig	Väsentlig hets bedömning	Metod	Skriftlig rapport till	Riskbedömning
Ekonomisk uppföljning	Att ekonomisk uppföljning sker enligt anvisningar	Sektorschef	Varje månad	Fullständig	Nämnden	Allvarlig
Lönerapportering	Att reglerna vid löneutbetalningar har följts	Ansvarig administratör	Varje månad	Stickprov	Sektorschef	Måttlig
	Löneutbetalning svolym rimlighetsbedömning	Ansvarig administratör	Varje månad	Fullständig	Sektorschef	Allvarlig
Fakturahantering	Att samtliga kontroll- och attestmoment har genomförts innan utbetalning skett	Ansvarig administratör	Fyra gånger per år	Stickprov 40 st per tillfälle	Sektorschef	Allvarlig
Upphandling och inköp	Att regelverken för upphandling följs	Sektorschef	En gång per år	Stickprov	Nämnden	Måttlig
	Att beslutsordningen för upphandling följs	Sektorschef	En gång per år	Stickprov	Nämnden	Måttlig
Kontanthantering	Att regler för handkassa och regler för hantering av kontantförsäljning eller motsvarande efterlevs	Respektive verksamhetschef	Två gånger per år	Stickprov	Sektorschef	Allvarlig
Delegation, anmälan och rapportering	Att delegationsordning efterlevs	Nämndssekretariate	Två gånger per år	Stickprov	Sektorschef	Liten
Föreningarnas och studieförbundens bidragshandlingar	Att föreningarnas och studieförbundens verksamhet mm stämmer mot lämnade uppgifter	Kulturstrateg	Två gånger per år	Fullständig	Nämnden	Måttlig

3.3.2 Risk och väsentlighet

Det finns ingen dokumenterad riskanalys som ligger till grund för valet av kontrollmomenten i planen. Den interna kontrollplanen och riskvärderingen för 2016 är förutom ett kontrollmoment identisk med kontrollplanen för året innan.

3.3.3 Rutiner

Kultur- och fritidsnämnden har inte beslutat om skriftliga regler och anvisningar för hur den interna kontrollen ska bedrivas.

3.3.4 Uppföljning

Samtliga nämndsprotokoll 2016 har granskats. Inget ärende har benämnts som uppföljning av intern kontroll 2016. Utifrån intervju med sektorchefen så finns ingen skriftlig uppföljning per kontrollområde eller för den interna kontrollen som helhet. Det finns dokumenterad uppföljning av ekonomin som dock inte innehåller någon kontrollaktivitet. Kontroll av föreningars och studieförbunds bidragshandlingar har kontrollerats enligt uppgift men ingen dokumentation har erhållits. Utifrån vad som är dokumenterat så genomförs inga kontrollaktiviteter av kultur-och fritidsnämnden.

3.3.5 Utvärdering/ utveckling

Nämnden har inte genomfört någon en uppföljning av hur det interna kontrollarbetet fungerat under 2016. Nämnden har november 2016 beslutat om intern kontrollplan för 2017. I planen för 2017 ingår samma rutiner och riskbedömningar som 2016 och tidigare. Det interna kontrollarbetet har utifrån kontrollplanen 2017 inte förändrats jämfört med 2016.

3.3.6 Bedömning

Kultur- och fritidsnämnden bedöms inte ha en tillräcklig intern kontroll för år 2016. Bedömningen grundar sig på att det utifrån dokumentationen och planens struktur inte genomförs någon kontroll. Det finns ingen dokumenterad riskanalys som grund för kontrollplanen och det har inte redovisats någon uppföljning till nämnden. Kultur- och fritidsnämnden har inte beslutat om några rutiner och anvisningar för den interna kontrollen och intern kontrollplan 2017 visar inte på någon utveckling. Det finns inga specifika kontroller för ansvarsområdena kultur, fritid, bibliotek och musikskola, då planen baseras på kommunstyrelsens granskningsområden för 16 år sedan. Kunskapen om vad intern kontroll innebär bedöms vara låg.

3.4 Tekniska nämnden

Nämnden ansvarar för drift och planering samt utbyggnad av kommunal infrastruktur såsom till exempel gator, gång- och cykelvägar. Parker, grönområden och lekplatser ingår även i nämndens ansvarsområde. Nämnden svarar även för samordningen mellan renhållningsbolaget MERAB och kommunen.

3.4.1 Intern kontrollplan 2016

Tekniska nämnden beslutade om intern kontrollplan 2016 i oktober 2015. Planen innehåller fem rutiner som ska kontrolleras. Rutinerna avser personalrapportering, ekonomisk uppföljning, delegation, anmälan och verksamhetsplanering. Kontrollplanen har i stort sett likadan ut i flera år. Rutinerna som ska kontrolleras avser övergripande uppföljning. Det framgår inte av kontrollplanen vad i uppföljningen som ska kontrolleras. Det finns inga specifika kontroller för ansvarsområdena väghållnings- och förvaltningsmyndighet kommunens gatu-, väg- och parkförvaltning och offentlig belysning. Tekniska nämndens interna kontrollplan 2016 visas nedan.

Rutin/system	Kontroll av...	Ansvarig	Periodicitet	Metod	Skiftlig rapport till	Riskbedömning
Personalrapportering	Uppföljning av sjukfrånvarostatistik	Samhällsbyggnadschef	Kvartalsvis	Fullständig	TN	Måttlig
Ekonomisk uppföljning	Uppföljning mot budget	Verksamhetsansvariga	Enligt tidplan för ekonomisk uppföljning	Fullständig	Ekonomikontoret TN	Allvarlig
Delegation	Att delegationsordning efterlevs	Nämndsekreterare	Varje TN	Stickprov	TN	Måttlig
Anmälan, rapportering	Meddelanden till nämnden	Assistent	Varje TN	Stickprov	TN	Liten
Verksamhetsplanering	Planering och rapportering	Verksamhetsansvariga	Kvartalsvis	Stickprov	TN	Liten

3.4.2 Risk och väsentlighet

Det finns ingen dokumenterad riskanalys som ligger till grund för valet av kontrollmomenten i planen. Den interna kontrollplanen och riskvärderingen för 2016 är i huvudsak identisk med kontrollplanen för året innan. Riskbedömningen för varje kontroll definieras i planen. För flera kontrollområden anges risken vara liten eller måttlig. Motivering varför låga och måttliga risker ska kontrolleras saknas.

3.4.3 Rutiner

Tekniska nämnden har inte beslutat om skriftliga regler och anvisningar för hur den interna kontrollen ska bedrivas.

3.4.4 Uppföljning

Samtliga nämndsprotokoll 2016 har granskats. Ett ärende har benämnts som uppföljning av intern kontroll 2016 och avser resultatet av intern kontrollplan 2016 som beslutades av nämnden i december 2016. I uppföljningen anges att:

”Samtliga punkter har vid bestämda nämndsmöten avrapporterats enligt intern kontrollplan. Gällande punkt 3 om delegationsordningens efterlevnad har särskild kontroll genomförts 2016-11-22 (se bilaga). 57 grävningstillstånd har behandlats och 44 parkeringstillstånd har beviljats till dags dato. Tre stycken upphandlingar genomförda under året har kontrollerats gentemot delegationsordningen.”

Uppföljning för flertalet av kontrollområdena har genomförts i form av rapportering och redovisning till nämnden då dessa ingår i nämndens ordinarie rutiner. Ingen löpande uppföljning benämnt som intern kontroll har redovisats under året i tekniska nämnden.

3.4.5 Utvärdering/ utveckling

Nämnden har inte genomfört någon en uppföljning av hur det interna kontrollarbetet fungerat under 2016. I december 2016 beslutade nämnden om intern kontrollplan 2017. Kontrollplanen för 2017 omfattar fler kontrollmoment och beskriver tydligare metoden för vissa kontrollmoment. Två nya kontroller har tillkommit i intern kontrollplan 2017. För båda kontrollområdena är den bedömda risken låg.

3.4.6 Bedömning

Tekniska nämnden bedöms inte ha en tillräcklig intern kontroll för år 2016. Bedömningen grundar sig på att det utifrån dokumentationen och uppföljningen endast en av de fem rutinerna som angivits i planen har kontrollerats. Kontrollplanen bygger inte på ett urval utifrån en dokumenterad riskanalys vilket medför att kontrollområden består i flera år trots låg risk och oaktat tidigare resultat. Tekniska nämnden har inte beslutat om rutiner och anvisningar för hur den interna kontrollen ska bedrivas och inte utvärderat hur den interna kontrollen fungerat under året. I uppföljningen av intern kontrollplan 2016 har en kontroll (delegationsordning) redovisats till nämnden. Uppföljning av ekonomi, statistik och planer har genomförts men har inte genererat någon kontroll. Specifika kontroller som avser nämndens verksamhetsområden saknas. Kontrollplan 2017 visar på viss utveckling i metoden men har tillkommande kontrollområden med låg risk, utan motivering.

3.5 Miljö- och byggnadsnämnden

Miljö- och byggnadsnämndens ansvarsområden omfattar bland annat prövning och tillsyn inom naturvården, prövning och tillsyn som ankommer på kommunen inom miljö- och hälsoskyddsområdet (inkluderande förorenade områden samt kemiska produkter och biotekniska organismer), tillsyn som ankommer på kommunen vad gäller vattenverksamhet och skötsel av jordbruksmark, prövning av ansökningar om tillåtelse, tillstånd, dispens eller undantag från vad som annars gäller i fråga om transport, återvinning eller bortskaffande av avfall och för den tillsyn som ankommer på kommunen vad gäller avfallshantering, medverka i planering där miljö- och hälsoskyddsfrågor eller andra frågor inom nämndens ansvarsområde berörs, utarbeta de förslag till åtgärdsprogram och åtgärdsplaner som kan krävas av kommunen och tillsyn som ankommer på kommunen avseende gatuhållning och skyltning.

3.5.1 Intern kontrollplan 2016

Miljö- och byggnadsnämnden beslutade om intern kontrollplan 2016 i oktober 2015. Planen innehåller fem rutiner som ska kontrolleras, det vill säga ekonomisk uppföljning, verksamhetens måluppfyllelse, delegering, upphandling och inköp och arbetsmiljö. Tre av de fem rutinerna är samma som finns i den mall som kommunfullmäktige beslutade om 2001 och som avser kommunstyrelsens verksamhetsområde. Kontrollplanen har huvudsakligen varit likadan i flera år. Utifrån intervju med sektorchefen görs ingen dokumenterad kontroll av rutinerna. Upphandling och inköp ingår i planen men kontrolleras av kommunstyrelsen och inte av miljö- och byggnadsnämnden. Det finns inga specifika kontroller av rutiner kopplade till nämndens ansvarsområden. Nämndens interna kontrollplan 2016 visas nedan.

Rutin/system	Kontroll av...	Ansvarig	Västentlighetsbedömning	Metod	Skriftlig rapport till	Riskbedömning
Ekonomi	Ekonomisk uppföljning	Verksamhetsansvarig	Enligt uppföljningsplan	Utdrag ur ekonomisystemet	Ekonomikontor samt Miljö- och byggnadsnämnden	Allvarlig
Verksamhet	Måluppfyllelse	Sektorchef och assistent	Varje nämnd	Utdrag ur verksamhetssystemet	Miljö- och byggnadsnämnd	Måttlig
Upphandling och inköp	Inköps- och beställningsrutin	Inköpsansvariga	En gång per år	KF utsedda revisorers genomgång	Enhetschef	Måttlig
Delegering	Redovisning av delegeringsbeslut till MBN	Sektorchef	Varje nämnd	Utdrag ur verksamhetssystemet	Miljö- och byggnadsnämnd	Måttlig
Arbetsmiljö	Systematisk arbetsmiljöarbete, SAM	Sektorchef	En gång per år	Sammanställning av relevanta parametrar.	Miljö- och byggnadsnämnden och löpande till presidiet	Måttlig

3.5.2 Risk och väsentlighet

Det finns ingen dokumenterad riskanalys som ligger till grund för valet av kontrollmomenten i planen. Den interna kontrollplanen och riskvärderingen för 2016 är huvudsakligen identisk med kontrollplanen för året innan.

3.5.3 Rutiner

Miljö- och byggnadsnämnden har inte beslutat om skriftliga regler och anvisningar för hur den interna kontrollen ska bedrivas.

3.5.4 Uppföljning/ kontroll

Samtliga nämndsprotokoll 2016 har granskats. Inget ärende har benämnts som uppföljning av intern kontroll 2016. Utifrån intervju med sektorchefen så finns ingen skriftlig uppföljning per kontrollområde eller för den interna kontrollen som helhet. Det finns dokumenterad uppföljning av ekonomi och verksamhetsmål som dock inte innehåller någon kontrollaktivitet. Delegeringsbeslut och systematiskt arbetsmiljöarbete följs upp och beslutas av nämnden

3.5.5 Utvärdering/ utveckling

Nämnden har inte genomfört någon uppföljning av hur det interna kontrollarbetet fungerat under 2016. Nämnden har ännu inte beslutat om intern kontrollplan för 2017. I granskningen har noterats att livsmedelskontrollen innehåller god metodik, riskanalys, kontroll och uppföljning.

3.5.6 Bedömning

Miljö- och byggnadsnämnden bedöms inte ha en tillräcklig intern kontroll för år 2016. Bedömningen grundar sig på att det utifrån dokumentationen och planens struktur inte har genomförts någon kontroll. Det finns ingen dokumenterad riskanalys som grund för kontrollplanen och det har inte redovisats någon uppföljning till nämnden. Uppföljning av bland annat ekonomi och mål har genomförts men det har inte utförts någon dokumenterad kontrollaktivitet. Nämnden har inte beslutat om några rutiner och anvisningar för den interna kontrollen och inte utvärderat arbetet. Det finns inga specifika kontroller avseende nämndens ansvarsområden då planen delvis baseras på kommunstyrelsens granskningsområden för 16 år sedan. Kunskapen om vad intern kontroll innebär bedöms vara låg. I granskningen har noterats att livsmedelskontrollen innehåller god metodik, riskanalys, kontroll och uppföljning. Nämnden kan med fördel inspireras av livsmedelskontrollens struktur i det fortsatta arbetet med intern kontroll.

3.6 Socialnämnden

Socialnämnden fullgör kommunens uppgifter inom socialtjänsten och vad som i lag sägs om socialnämnd. I uppgifterna ingår att svara för bedömningar, utredningar och insatser inom områdena individ- och familjeomsorg, omsorg om människor med funktionsnedsättningar samt äldreomsorg. Nämnden utövar också, förutom för läkarinsatser, ledningen av den kommunala hälso- och sjukvården. För vård av unga och personer med missbruk/beroende kan nämnden ingripa med tvångsvård enligt respektive lagstiftning

3.6.1 Intern kontrollplan 2016

Socialnämnden beslutade om intern kontrollplan 2016 i december 2015. Planen avser fyra rutiner som skulle granskas under hösten 2016. Den interna kontrollplanen anger inte omfattningen av kontrollen i exempelvis antal stickprov. Inom social sektor finns en stabsgrupp som planerar och utför den interna kontrollen. Gruppen består av IT-strateg/ samordnare, medicinskt ansvarig sjuksköterska, socialt ansvarig socionom och kvalitetscontroller. Gruppen har tagit fram en blankettmall där varje kontroll dokumenteras. Utöver den interna kontrollplanen har nämnden även avvikelshantering, exempelvis Lex Sarah. Nämnden har även ett omfattande kvalitetsledningssystem och är ISO- certifierade, vilket medför årlig revision av det externa bolaget Intertek för att behålla certifieringen. ISO-revisionen omfattar bedömning av ledningen, intern revision, åtgärder, förbättringar, verksamhetsstyrning och resurser. Nämndens interna kontrollplan 2016 visas nedan.

Process/Rutin/System/ Styrdokument	Kontrollmoment	Kontrollansvarig	Tidplan	Kontrollmetod	Rapportering till	Allvarlighets-/ riskbedömning			
						Alvarlighetsgrad	Mindre Sannolik	Möjlig	Risk Sannolik
Dokumentation	Journalanteckningar avseende medborgare kontrolleras.	Staben	Görs under hösten 2016	Stickprov på utvalda verksamheter	Ledningsgrupp och stab samt Socialnämnd 1 ggr/år	Alvarlighetsgrad	Mindre Sannolik	Möjlig	Risk Sannolik
						Katastrofal			
						Betydande			3
						Måttlig			
						Mindre			
Introduktionsrutiner	Kontrollerar om rutiner finns samt om introduktion är genomförd enligt eventuella rutiner.	Staben	Görs under hösten 2016	Kontrollera rutiner på utvalda verksamheter. Enkätundersökning till nyanställda.	Ledningsgrupp och stab samt Socialnämnd 1 ggr/år	Alvarlighetsgrad	Mindre Sannolik	Möjlig	Risk Sannolik
						Katastrofal			
						Betydande	2		
						Måttlig			
						Mindre			
Avtal externa placeringar	Jämföra verkställda beslut om externa placeringar med avtal om externa placeringar	Staben	Görs under hösten 2016	Samtliga verkställda beslut inom ÅO, IFO och OF vid en viss tidpunkt	Ledningsgrupp och stab samt Socialnämnd 1 ggr/år	Alvarlighetsgrad	Mindre Sannolik	Möjlig	Risk Sannolik
						Katastrofal			
						Betydande	2		
						Måttlig			
						Mindre			
Anmälan barn och unga	Jämföra datum för anmälan med datum för skyddsbedömning	Staben	Görs under hösten 2016	Samtliga anmälningar gällande barn och unga under 6 månader.	Ledningsgrupp och stab samt Socialnämnd 1 ggr/år	Alvarlighetsgrad	Mindre Sannolik	Möjlig	Risk Sannolik
						Katastrofal	3		
						Betydande			
						Måttlig			
						Mindre			

3.6.2 Risk och väsentlighet

Social sektors stabsgrupp utför en årlig riskanalys utifrån bland annat omvärdsanalys, klagomål och avvikelser. Risker värderas utifrån hur allvarliga de är och risken att de inträffar. Inför 2016 års interna kontrollplan tog stabsgruppen fram åtta risker som värderades enligt riskmatrisen. I oktober 2015 valde nämnden ut fyra av de åtta riskerna att ingå i intern kontrollplan 2016. Utifrån intervju anges att risker har beaktats utifrån hela socialnämndens verksamhet. Riskmatrisen visas nedan.

		Risk		
		Mindre Sannolik	Möjlig	Sannolik
Allvarighet	Katastrofal	3	3	4
	Betydande	2	2	3
	Måttlig	1	1	2
	Mindre	0	0	1

3.6.3 Rutiner

Socialnämnden har inte beslutat om skriftliga regler och anvisningar för hur den interna kontrollen ska bedrivas.

3.6.4 Uppföljning/ kontroll

Socialnämnden följde upp resultatet av den interna kontrollplanen i december 2016. I uppföljningen beskrevs hur kontroll av respektive rutin genomförts, vilka avvikelser som identifierats, resultatet av kontrollen samt förslag på åtgärder för att stärka den interna kontrollen framöver. Två kontroller (avtal externa placeringar och dokumentation) visade på avvikelser och kommer att kvarstå i intern kontrollplan 2017. Socialnämnden följde upp den interna kontrollen i december men inte löpande under året. Uppföljningen rapporteras inte till kommunstyrelsen.

3.6.5 Utvärdering/ utveckling

Nämnden har inte genomfört någon en uppföljning av hur det interna kontrollarbetet fungerat under 2016 men utvärdering genomförs delvis i samband med ISO-revisionen. I december 2016 beslutade nämnden om vilka kontroller som ska genomföras 2017. Valet gjordes utifrån en risk och väsentlighetsanalys. Flera nya risker har identifierats och bedömts jämfört med 2016. Nämnden har per 2016 inte beslutat om intern kontrollplan för 2017.

3.6.6 Bedömning

Socialnämnden bedöms ha en tillräcklig intern kontroll för år 2016. Bedömningen grundar sig på att det finns en tydlig metod för samtliga kontroller i planen och samtliga kontroller är genomförda. Kontrollerna baseras på ett urval utifrån risk och väsentlighet och riskmatris har utarbetats. Det bedöms som positivt att de förtroendevalda involveras i urvalet av kontroller till planen. Uppföljningen av den interna kontrollen har genomförts innevarande år (december 2016) och anger tydligt hur kontrollerna genomförts, resultatet, avvikelser och vilka åtgärder som ska genomföras för att stärka upp rutinerna framöver. All Uppföljning och kontroll är dokumenterad och kontrollplanen har innehållit olika kontrollområden från år till år. Nämndens interna kontroll stärks av ISO – certifieringen och den externa revision som tillkommer för att få behålla certifikatet. Nämndens interna kontrollarbete förstärks även av ett omfattande kvalitetsledningssystem. Nämnden bör besluta om dokumenterade rutiner för hur den interna kontrollen ska bedrivas. Nämnden bör även följa upp den interna kontrollen löpande under året och tydligare specificera omfattningen av kontrollen, t.ex. antal stickprov. Utifrån det breda verksamhetsområdet bör det finnas möjlighet att identifiera ett större antal risker framöver.

4. Slutsats

Kommunstyrelsens har utifrån sin uppsiktsplikt, styr och ledningsfunktion ett övergripande ansvar för strukturen och organisationen av interna kontrollen i Höörs kommun. Kommunstyrelsen ska tillse att det finns en god intern kontroll i kommunen och begära in nämndernas resultat för att utvärdera kommunens samlade system samt tillse åtgärder om utvärderingen visar på att förbättringar behövs. Den interna kontrollen i Höörs kommun 2016 bedöms som inte tillräcklig. Kommunstyrelsen bedöms inte ha tillsett tillräckliga åtgärder för att skapa en god intern kontroll i kommunen för år 2016. Bedömningen grundar sig på att:

- 5 av 6 nämnder bedöms inte ha en tillräcklig intern kontroll 2016
- KF:s reglemente för intern kontroll följs inte fullt ut av någon nämnd
- Kommunstyrelsen har per 2016 inte tillsett en god intern kontroll genom uppföljning och utvärdering. Nämndernas resultat och struktur för intern kontroll har inte samlats in och inte analyserats
- Nämndernas interna kontroll har i huvudsak inte utvecklats på flera år. Kommunstyrelsen har inte tillsatt åtgärder som förbättrat den interna kontrollen i kommunen.
- Kommunstyrelsen har ingen dokumenterad utvärdering av den interna kontrollen i de kommunala företagen
- Struktur, organisation, rutiner och arbetsbeskrivningar saknas
- Kontroll/ dokumentation är överlag bristfällig eller saknas
- Riskhantering är överlag bristfällig eller saknas
- Kunskapen avseende den interna kontrollen bedöms vara bristfällig

Det bedöms vara av stor vikt att kommunstyrelsen så fort som möjligt tillsätter åtgärder för att stärka den interna kontrollen. Granskningen har påvisat att det sedan ett antal år tillbaka har påbörjats flera förbättringsåtgärder såsom planer, kommungemensamma workshops, utveckling av riskanalysen och riskidentifiering samt påbörjat arbete med rutinbeskrivning till reglementet för intern kontroll. Kommunstyrelsen bör tillse resurser för att öka takten i det fortsatta förbättringsarbetet och skapa förutsättningar för en tillräcklig intern kontroll inom snar framtid.

Det bedöms som positivt att socialnämnden har en tillräcklig intern kontroll och bör föranleda ett erfarenhetsutbyte inom kommunen. Det bedöms även som positivt att den delen som avser verksamheten i kommunstyrelsens interna kontrollplan har utvecklats och föregås av riskdiskussioner och kontroll. Det bedöms även som positivt att barn- och utbildningsnämndens interna kontrollplan 2017 har utvecklats jämfört med 2016. Bedömningen är att intervjuade tjänstemän i kommunen är mottagliga för utveckling och vill förbättra arbetet med den interna kontrollen framöver.

5. Övergripande rekommendationer

Kommunstyrelsen bör öka tempot i det förbättringsarbetet som påbörjats och så fort som möjligt tillse åtgärder som möjliggör förbättringar av den interna kontrollen. Såväl för nämnderna som för kommunstyrelsen och för kommunen som helhet. Kommunstyrelsen bör:

- Definiera vad intern kontroll är i Höörs kommun och besluta om en gemensam modell som gäller för samtliga nämnder och bolag
- Bryta ner KF:s reglemente till övergripande rutiner och anvisningar som anger vad nämnderna ska göra i praktiken. Rutinerna och anvisningarna bör innehålla:
  - Syftet och målen med den interna kontrollen
  - Ansvar och roller
  - Organisation/ processbeskrivning
  - Metodstöd för riskidentifiering och riskanalys som omfattar all verksamhet
  - Metodstöd för framtagande av kontrollaktiviteter såsom vilka kontroller, syftet med kontrollen, vem som ansvarar och när kontrollen ska redovisas för nämnden
  - Metodstöd för sammanställning av intern kontrollplan
  - Metodstöd för kontroll
  - Metodstöd för uppföljning
  - Metodstöd för förbättringsarbete och åtgärder
- Förenkla för nämnderna genom att skapa enhetliga mallar och strukturer för exempelvis riskanalys, kontroll och uppföljning
- Genomföra utbildning för att öka förståelsen när rutiner och anvisningar finns på plats
- Skapa interna och eventuellt externa nätverk och strukturer för årlig utveckling, lärande och utvärdering.
- Ta fram en tidplan för när nämnderna ska redovisa resultatet av de årliga kontrollerna till KS och vad redovisningen ska innehålla
- Analysera och dokumentera nämndernas arbete och resultat avseende intern kontroll

6. Rekommendationer – nämndernas interna kontroll

Nämnderna i Höörs kommun bör öka engagemanget och förståelsen för den interna kontrollens betydelse av att kontrollera, säkerställa och öka kvalitén i kommunens verksamhet. Nämnderna bör:

- Bryta ner kommunstyrelsens (kommande) rutiner och anvisningar i nämndsspecifika rutiner och anvisningar
- Planera och budgetera för tid och resurser för det årliga intern kontrollarbetet
- Utgå från respektive nämnds ansvarsområden/ verksamhet i riskidentifieringen
- Involvera samtliga avdelningar i riskidentifieringen
- Skapa en grupp inom sektorn som värderar riskerna utifrån sannolikhet och väsentlighet
- Involvera de förtroendevalda i riskanalysarbetet och val av kontroller
- Kontrollera de höga riskerna och skapa en struktur för att följa övriga risker
- Kontrollera rutiner som inte kontrolleras i andra processer
- Kontrollera inte samma rutin årligen om låg risk och inga tidigare avvikelser
- Precisera syftet och omfattningen med kontrollerna
- Ha en tydlig metod och undvika jävsproblematik vid tillsättande av ansvarig för kontrollerna
- Ange i kontrollplanen när kontrollmomentet ska redovisas för nämnden
- Följ upp den interna kontrollen löpande under året
- Dokumentera all kontroll. Ange risker, syfte, metod, resultat och åtgärder
- Ta del av socialnämndens arbetsmetoder
- Ta del av liknande nämnders interna kontroll i andra kommuner
- Utvärdera årligen och följ upp den interna kontroll per kontroll och som helhet

7. Källor

Namn
Michael Andersson, kommunchef
Linda Andersson, ekonomichef
Helena Sjöholm, verksamhetsutvecklare
Cecilia Palmqvist, biträdande sektorchef
Monica Dahl, sektorchef
Anders Svensson, controller
Rolf Carlsson, sektorchef
Rolf Engelsson, myndighetschef
Freddy Friberg, sektorchef

Bilaga 1. Kommunstyrelsens interna kontrollplan 2016

Rutin/system	Kontroll av...	Ansvarig	Väsentlighetsbedömning	Metod	Skiftlig rapport till	Riskbedömning
Ekonomisk uppföljning	Att ekonomisk uppföljning sker enligt anvisningar	Ekonom	Varje månad	Fullständig	Ekonomichefen	Allvarlig
Lönerapportering	Att regler vid löneutbetalningar har följts	Löneadministratör	Varje månad	Stickprov	Personalchef	Allvarlig
Lönerapportering	Löneutbetalningsvolym, rimlighetsbedömning	Löneadministratör	Varje månad	Fullständig	Personalchef	Allvarlig
Fakturahantering	Att fakturor är rätt konterade	Ekonom	En gång per år	Stickprov	Ekonomichefen	Måttlig
	Att fakturor är rätt periodiserade	Ekonom	En gång per år	Stickprov	Ekonomichefen	Måttlig
	Manuella utbetalningar är korrekt atterade	Ekonom	En gång per år	Stickprov	Ekonomichefen	Allvarlig
	Kontroll av att aktuella förteckningar över beslutsattester finns på varje förvaltning och att dessa stämmer med kodning i ekonomisystem	Ekonom	En gång per år	Stickprov	Ekonomichefen	Allvarlig
	Kontroll att leverantörfakturor betalas i tid	Ekonom	Varje månad	Stickprov	Ekonomichefen	Måttlig
Upphandling och inköp	Att regelverken för upphandling följs	Inköpsansvarig	En gång per år	Stickprov	Ekonomichefen	Allvarlig
	Att beslutsordningen för upphandling följs	Inköpsansvarig	En gång per år	Stickprov	Ekonomichefen	Allvarlig
Mervärdskatte-redovisning	Att reglerna för momsredovisning och det speciella momsbidraget följs	Ekonom	En gång per år	Stickprov	Ekonomichefen	Allvarlig
Kontanthantering	Att regler för handkassa och regler för hantering av kontantförsäljning eller motsvarande efterlevs	Ekonom	Två gånger per år	Stickprov	Ekonomichefen	Allvarlig
Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet	I vilken utsträckning kommunens rutiner för synpunktshantering följs	Medborgarcener	Kontrollen genomförs december 2016	Genom att ta stickprov och gå igenom svars-tiderna	Kommundirektören	Att vi arbetar på rätt sätt med synpunkter från medarbetare och medborgare är viktigt för vår trovärdighet. Det är dessutom lagkrav för delar av våra verksamheter.
	Att informationen på kommunens hemsidor lever upp till de krav "kommunens kvalitet i korthet" har på hemsidor	Utvecklingschefen med stöd av verksamhetsutvecklaren	Enkäten genomförs december 2016	Genom att ta stickprov och gå ut med en enkät till verksamhet sansvariga	Kommundirektören	Enkäten genomförs december 2015
Efterlevnad av lagar, föreskrifter och riktlinjer	Att medarbetarna och förtroendevalda har kännedom om kommunens mål för mandatperioden och aktiviteter för att bidra till att smartare energianvändning	Verksamhetsutvecklaren och miljöstrategen	Enkäten genomförs december 2016	Enkät till medarbetare och förtroendevalda	Kommundirektören	Kommunfullmäktige har antagit mål för mandatperioden som är styrande för alla verksamheter. Kännedom om målen är viktigt för att nå resultat. I målen och visionen är hållbar utveckling ett centralt tema. Prioriterade aktiviteter är smartare energieffektivisering utifrån energieffektiviseringsplanen och aktiviteter för ett fossilfritt Höör. För att uppnå målen behövs insatser från medarbetarna.
	I vilken utsträckning rutiner för förebyggande av mutor och jäv finns på plats i organisationen	Kommundirektören/ verksamhetsutvecklaren	December 2016	GAP-analys utifrån Institutet mot mutors näringslivskod samt SKL:s kod.	Kommunstyrelsen	Rutinerna är viktiga för att erhålla medborgarnas tilltro till organisationen.